

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران

مدرسه علمیه فاطمه الزهرا (سلام الله علیها)

شهرستان سلماس

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان

فرزندخواندگی و راه های محرمیت آن در اسلام

استاد راهنما

خانم مریم رضوی بناب

استاد داور

حجت الاسلام و المسلمین ثروت مند هاشمی

پژوهشگر

آیدا علیزاده

اسفند ماه ۱۳۹۶

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تحمیدیّه:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا يَبْلُغُ مِدْحَتَهُ الْقَائِلُونَ، وَلَا يُحْصِي نِعْمَاءَهُ الْعَادُّونَ، وَلَا يُودِّي حَقَّهُ الْمُجْتَهِدُونَ،
الَّذِي لَا يُدْرِكُهُ بَعْدُ الْهِمَمُ، وَلَا يَنَالُهُ غَوْصُ الْفُطْنِ، الَّذِي لَيْسَ لِصِفَتِهِ حَدٌّ مَحْدُودٌ، وَلَا نَعْتُ مُوجُودٌ، وَ
لَا وَقْتُ مَعْدُودٌ، وَلَا أَجَلٌ مَمْدُودٌ. فَطَرَ الْخَلَائِقَ بِقُدْرَتِهِ، وَنَشَرَ الرِّيحَ بِرَحْمَتِهِ، وَتَدَبَّرَ الصُّخُورَ مِيدَانِ
أَرْضِهِ عَلَيْهَا السَّلَامُ؛ سِپَاسِ خِداوندی را که سخنوران از ستودن او عاجزند و حساب‌گران از
شمارش نعمت‌های او ناتوان و تلاش‌گران از ادای حق او درمانده‌اند. خدایی که افکار ژرف
اندیش، ذات او را درک نمی‌کنند و دست غواصان دریای علوم به او نخواهد رسید.
پروردگاری که برای صفات او حدّ و مرزی وجود ندارد و تعریف کاملی نمی‌توان یافت و
برای خدا وقتی معین و سرآمدی مشخص نمی‌توان تعیین کرد. مخلوقات را با قدرت خود
آفرید، و با رحمت خود بادهای را به حرکت درآورد و به وسیله‌ی کوه‌ها اضطراب و لرزش
زمین را به آرامش تبدیل کرد.

^۱ . امیرالمؤمنین علی علیه السلام، نهج البلاغه، ترجمه ی محمد دشتی، چاپ دوم، قم، انتشارات ندعایم،
۱۳۸۷، صص ۲۰-۲۱.

تقدیم به:

قطب عالم امکان هسته‌ی مرکزی جهان سرور و سالار آزادگان، پیشوا و رهبر محرومان، حامی مستضعفان، مقتدای مجاهدان، مدافع ستم‌دیدگان، ویرانگر کاخ ستمگران، منتقم خون شهیدان، امید آینده‌ی جهان، احیاگر مکتب قرآن، محبوب صاحب‌دلان، امام منتظر حجت ثانی عشر، بقیه اله الاعظم حضرت مهدی عجل‌الله تعالی ارواحنا و ارواح العالمین لتراب مقدمه الفداء.

تقدیر و تشکر:

شکر شایان نثار ایزد منان که به توفیق عنایت او توانستم این تحقیق پایانی را به پایان برسانم. از استاد محترم خانم رضوی به عنوان استاد راهنما که همواره راهنما و راه گشای اینجانب در اتمام و اکمال تحقیق پایانی بوده است، کمال تشکر را دارم و همچنین از خانم معصومی که همواره کمک یار من بوده اند کمال تقدیر و تشکر را دارم.

- ۹- تبریزی، جواد، استفتائات جدید، ج ۱، قم، بی‌نا، بی‌تا.
- ۱۰- جواد آملی، عبدالله، تفسیر تسنیم، مصصح: علی اسلامی، ج ۵، بی‌جا، نشر اسراء، ۱۳۷۹.
- ۱۱- جلالی، مهدی، روانشناسی کودک، چاپ چهارم، تهران، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۴۷.
- ۱۲- حرعاملی، محمدبن حسن، وسائل الشیعه، ج ۱۲، چاپ اول، قم، مؤسسه آل‌البیت علیهم‌السلام، ۱۴۰۹ه.ق.
- ۱۳- حجتی اشرفی، غلام رضا، مجموعه کامل قوانین و مقررات حقوقی، چاپ سیزدهم، تهران، گنج دانش، ۱۳۷۲.
- ۱۴- خمینی، روح الله، تحریرالوسیله، ترجمه: محمدباقر موسوی همدانی، ج ۲، بی‌جا، نشر دارالعلم، ۱۳۷۵.
- ۱۵- خوانساری، احمد، جامع المدارک، تحقیق: علی اکبر غفاری، ج ۴، چاپ دوم، تهران، مکتب صدوق، ۱۳۵۵.
- ۱۶- دهخدا، علی اکبر، لغت نامه دهخدا، ج ۱۱، تهران، مؤسسه لغت نامه دهخدا، ۱۳۷۷.
- ۱۷- رزاقی، رضا، فرزندپذیری، تهران، انتشارات روابط عمومی سازمان بهزیستی کشور، ۱۳۸۵.
- ۱۸- شعیری، محمدبن محمد، جامع الاخبار، ج ۱، بیروت، مؤسسه الاعلمی للمطبوعات، ۱۴۰۶ه.ق.
- ۱۹- صدوق، ابن بابویه قمی، من لایحضر الفقیه، ج ۴، چاپ دوم، قم، انتشارات اسلامی، ۱۳۹۰ه.ق.

- ۲۰- _____ ، عیون اخبار الرضا علیه السلام، تحقیق: حسین اعلمی، ج ۱، بیروت، مؤسسه‌ی الاعلمی للمطبوعات، ۱۴۰۴ه.ق.
- ۲۱- صفایی، حسین، حقوق مدنی، ج ۱، چاپ بیست و یکم، تهران، نشر میزان، ۱۳۹۵.
- ۲۲- طباطبایی، محمدحسین، تفسیرالمیزان، مترجم: محمد باقر موسوی همدانی، ج ۱۶، چاپ پنجم، قم، انتشارات اسلامی جامعه مدرسین حوزه علمیه، ۱۳۷۴.
- ۲۳- طبسی، محمدجواد، حقوق فرزندان در مکتب اهل بیت علیهم السلام، ج ۲، بی‌جا، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲.
- ۲۴- طبرسی، ابونصر حسن ابن فضل، مکارم الأخلاق، چاپ ششم، بی‌جا، منشورات الشریف الرضی، ۱۳۹۲ه.ق.
- ۲۵- طوسی، ابوجعفر، الخلاف، تحقیق: علی خراسانی و جواد شهرستانی، ج ۵، چاپ اول، قم، مؤسسه النشر الاسلامی، ۱۴۱۷ه.ق.
- ۲۶- طوسی، محمد بن حسن، التبیان فی التفسیر القرآن، تحقیق: احمد قصیر عاملی، ج ۸، چاپ اول، بی‌جا، داراحیاء التراث العربی، بی‌تا.
- ۲۷- عالمی طامه، حسن، فرزندخواندگی در اسلام، ج ۱، تهران، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه‌ی اسلامی، ۱۳۹۱.
- ۲۸- عاملی، زین‌الدین علی، الروضه البهیة، تحقیق: محمدکلانتر، ج ۵، بیروت، دارالعالم الاسلامی، بی‌تا.
- ۲۹- عمید، حسن، فرهنگ فارسی عمید، ج ۳، چاپ دوازدهم، تهران، نشر امیرکبیر، ۱۳۸۶.

- ۳۰- عیسی زاده، عیسی، خانواده قرآنی، چاپ سوم، قم، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه، ۱۳۹۱.
- ۳۱- فلاح زاده، محمدحسین، درسنامه‌ی فقه، ج ۲، چاپ ششم، قم، نشر دانش حوزه، ۱۳۹۰.
- ۳۲- فیض، علی رضا، مبادی فقه و اصول، چاپ بیست و دوم، تهران، مؤسسه دانشگاه تهران، ۱۳۹۱.
- ۳۳- قائمی، علی، تربیت و بازسازی کودکان، چاپ سوم، بی جا، انتشارات امیری، ۱۳۶۸.
- ۳۴- قرشی، علی اکبر، تفسیر أحسن الحديث، ج ۸، چاپ سوم، تهران، بنیاد بعثت، ۱۳۷۷.
- ۳۵- کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، تحقیق: علی اکبر غفاری، ج ۷، چاپ چهارم، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۵.
- ۳۶- مجلسی، محمدباقر، بحارالانوار، ج ۷۳، چاپ دوم، بیروت، مؤسسه الوفاء، ۱۴۰۳.ق.
- ۳۷- معین، محمد، فرهنگ فارسی معین، ج ۲، چاپ سوم، تهران، نشر ثامن، ۱۳۸۶.
- ۳۸- مکارم شیرازی، ناصر، حلیه‌های شرعی و چاره‌جویی‌های صحیح، قم، حوزه‌ی علمیه، ۱۳۸۳.
- ۳۹- _____، تفسیرنمونه، ج ۱۷، چاپ اول، تهران، ناشر دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۴.
- ۴۰- نجفی، محمد حسن، جواهرالکلام، ج ۳۱، چاپ هفتم، تهران، دارالکتب اسلامی، ۱۳۹۲.ق.

۴۱-نوری، یحیی، جاهلیت و اسلام، چاپ اول، تهران، مجمع مطالعات و تحقیقات اسلامی و مجمع معارف اسلامی، ۱۳۵۷.

۴۲-نوری طبرسی، حسین، مستدرک الوسائل، ج ۱۸، چاپ اول، بیروت، مؤسسه آل البيت احیاء التراث، ۱۴۰۸ه.ق.

۴۳-واسطی زبیدی حنفی، محمد مرتضی، تاج العروس من جواهرالقاموس، ج ۱، بیروت، دارمکتب حیا، بی.تا.

۴۴-وزیری، مجید، حقوق متقابل کودک و ولی در اسلام، چاپ دوم، تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۸۷.

۴۵-هندی برهان خوری، علاءالدین علی متقی، کنزالعمال، تحقیق: شیخ بکری و شیخ صفوه السقاء، ج ۱۶، بیروت، مؤسسه الرساله، ۱۴۰۹ه.ق.

ب) فهرست مقالات:

۱-اسفندانی، سمانه، "مقاله‌ی چگونه فرزندخوانده محرم می‌شود"، کارشناس ارشد فقه و حقوق، مهرخانه، آبان ۱۳۹۲.

۲-امامی، اسدالله، "وضع حقوقی فرزندخواندگی"، فصلنامه علوم انسانی، ش ۲، ۱۳۸۳.

۳-رحیمی، مرتضی، فرزندخواندگی در آینه‌ی قرآن، سایت راسخون، آبان ۱۳۸۳.

۴-فجری، محمد مهدی، "یتیم و یتیم نوازی، کلام ناب در آینه‌ی اهل بیت علیهم-

السلام"، مجموعه مقالات دینی، سایت طلیحه، مرداد ۱۳۸۹.

۵-قربانی، محمدعلی، "فرزندخواندگی در فقه امامیه و حقوق موضوعه ایران"، بی.جا،

دانشگاه آزاد اسلامی واحد لاهیجان، بی.تا.

۶- مؤمنی، مهدی، "فرزندخواندگی"، مجموعه مقالات حقوقی، ۱۳۹۳.

۷- موسوی بجنوردی، محمد، "فرزندخواندگی"، بی جا، پایگاه بصیرت، ۱۳۹۳.